

**JEUGDVERBOND VOOR KATHOLIEKE
ACTIE (JVKA)**, een in 1928 door de bisschoppen
opgericht overkoepelend orgaan van diverse
Vlaamse jeugdbewegingen in het kader van de Ka-
tholieke Actie (KA).

In Wallonië was reeds een jaar eerder de Associa-
tion catholique de la Jeunesse belge (ACJB) opge-
richt, maar vanuit Vlaamsgezinde hoek rees er
protest tegen de idee dat deze Franstalige koepel-
organisatie zich tot Vlaanderen zou uitbreiden. Bo-
vendien werd omwille van de verscheidenheid van
Vlaamse jeugdbewegingen een strakke eenheids-
structuur (zoals de ACJB) in Vlaanderen afgewezen.
Vandaar dat de Belgische bisschoppen voor het mo-
del van een gespecialiseerde KA kozen, namelijk op
basis van 'standen'. Aartsbisschop Ernest-Joseph
van Roey stond echter maar met moeite toe dat het
JVKA aparte statuten kreeg. Een passage in de sta-
tuten waaruit zou blijken dat het de bedoeling was

aansluiting te vinden bij andere KA-verbonden (lees: de ACJB), werd geschrapt op aandringen van de JVKA-proost **Karel Cruysberghs**.

Alhoewel het JVKA van bij het begin een Vlaamse koepel was, werd de aanvangsperiode sterk overschaduwd door het conflict tussen de kerkelijke overheid en het **Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond** (AKVS). De nationalistische AKVS-leiding verwierp de basisgedachte – het standenprincipe – van het JVKA en weigerde zich dan ook bij het JVKA aan te sluiten. In de ogen van de kerkelijke overheid was elke katholieke jeugdbeweging die zich niet aansloot bij het JVKA een directe concurrent die moest worden uitgeschakeld. Tegenover het AKVS dat in het begin van de jaren 1930 verviel tot een anti-Belgische en **Groot-Nederlandse** restgroep, ontwikkelde zich vanaf 1931 de door de bisschoppen in het leven geroepen **Katholieke Studentenactie** (KSA): Vlaamsvoelend maar als onderdeel van de KA ook uitdrukkelijk kerkelijk en dus aangesloten bij de JVKA. De machtsstrijd tussen AKVS enerzijds en KSA/JVKA anderzijds, was onvermijdelijk in die zin, dat een van de achterliggende doelstellingen bij de oprichting van het JVKA was geweest het Vlaams-nationalisme bij leerlingen en studenten te controleren en af te zwakken. De keuze van het AKVS zijn onafhankelijkheid te behouden en het Groot-Nederlandisme en anti-belgicisme te blijven verdedigen, maakte dit conflict vanuit de JVKA-opvatting onafwendbaar.

Vrij snel na de start van het JVKA ontstonden er bij de leiding discussies over het specifieke kerkelijke mandaat van de verschillende bewegingen. Tot welke doelgroep moesten de onderscheiden organisaties zich richten? Vanaf welke leeftijd mochten ze jongeren rekruteren? In 1935 vertrok JVKA-secretaris Jozef Cleymans, die zich in het midden van de jaren 1930 het lot van de kwijnende patronaten had aangetrokken, na een conflict met de machtige proost van de KAJ, **Jozef Cardijn**. Cleymans' vernieuwingspogingen bij de patronaten legden wel de basis voor het ontstaan van **Chirojeugd** in de jaren 1940.

Tijdens en na de Tweede Wereldoorlog verdween deze interne discussie geleidelijk naar het achterplan en richtte het JVKA zich meer op de verdediging van het recht op vrij katholiek jeugdwerk. Het JVKA moest het centrum worden voor de belangenverdediging van het katholiek jeugdwerk en koppelde het jeugdvraagstuk aan de schoolstrijd. Concreet verzwakte de JVKA-organisatie echter. Immers, vanaf 1945 bouwde de overheid een jeugdwerkbeleid uit via de Nationale Dienst voor de Jeugd. De JVKA-contactvergadering 'bewaakte' dit beleid via haar vertegenwoordiging in de Nationale Raad voor de Jeugd (NRJ). Vanuit de bezorgdheid voor die vertegenwoordiging ontstond in 1962 een nieuwe ruimere koepel: de Katholieke Jeugdraad.

Door de nieuwe structuren en de professionalisering van het Vlaamse jeugdbeleid was de vroegere coördinatiefunctie nu echter uitgehold, en hoewel het JVKA nadien nog enkele jaren bleef bestaan als een denktank voor jongerenapostolaat, werd het in 1971 opgeheven. Alleen in West-Vlaanderen bleef een diocesaan JVKA verder bij elkaar komen.

LITERATUUR: L. Vos, *Bloei en ondergang van het AKVS*, 2 dln., 1982; – id., ‘Katholieke jeugdbewegingen in Vlaanderen: ontstaan en evolutie’, in L. Bral (red.), *Jeugdbeweging vandaag. Identiteit en plaats in de samenleving*, 1987, p. 3-16; – E. de Smet, *Vlaanderen voor Christus! Ontstaan en ondergang van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (1928-1971)*, KUL, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1989.

ILLUSTRATIE(S), zie: katholieke Vlaamse studentenbeweging.

ERIK DE SMET